

VÁLOGATÁS KROÓ ANDRÁS FILMRENDEZŐ, ÍRÓ MUNKÁIBÓL

Kroó András

Kroó András (született: 1955. március 12., Budapest) filmrendező, forgatókönyvíró, szerkesztő, író és újságíró. Pályája során elsősorban dokumentumfilmeket, portréfilmeket és kulturális-ismeretterjesztő alkotásokat készített, amelyek a magyar képzőművészet, zene és történelem kiemelkedő személyiségeit mutatják be.

Íróként és újságíróként is tevékenykedik; munkásságának középpontjában a magyar kulturális örökség, a művészet és a történelmi emlékezet áll. Alkotásai hozzájárultak számos jelentős magyar művész és alkotó életművének filmes megörökítéséhez

I.

ÉDESAPJÁRÓL, KROÓ GYÖRGYRŐL MESÉL KROÓ ANDRÁS (2006) ¹

Kroó György zenetörténész, kritikus, számos zenei tárgyú alapmű szerzője, az elmúlt fél évszázad magyar zenei életének egyik legjelentősebb alakja. Sajnos már közel tíz esztendeje nincs közöttünk. Rendkívüli egyéniségét fia, Kroó András segítségével próbáljuk felidézni.

¹ momus.hu, 2006. 08. 25. - zéta -

– *Édesapádról tudjuk, hogy zenetörténész szakot végzett Szabolcsi Bence osztályában. Hogyan indult a pályája, miért alakult úgy, hogy az elmélyült kutatómunka mellett a közönségnek szóló zenekritikai tevékenység is fontossá vált számára?*

– Azt hiszem, ennek egyrészt alkati oka volt, másrészt az élet hozta így, ugyanis az első munkahelye – amit élete végéig megőrzött – a Magyar Rádióban volt. Ott pedig egy olyan rovatot vezetett, ahol lényegében a zene népszerűsítése volt a legfontosabb feladat. A hely szelleméről egy ízben igen érzékletesen beszélt is a 70. születésnapján készült ünnepi műsorban. Hát micsoda hely az, ahova a magyar zene legjobbjai, Kodálytól Szabolcsiig, Molnár Antaltól Ujfalussy Józsefig, Somfai Lászlótól a legfiatalabbakig eljönnek, hogy népszerűsítsék a zenét. Ez nagyon fontos eszme volt számára, a zenét közel hozni a mindennapok emberéhez.

A teljes interjú itt olvasható:

[80 esztendő lenne Kroó György - interjú Kroó Andrással](#)

II. KROÓ ANDRÁS KISTÉTÉNYI MELINDÁRA EMLÉKEZVE² (1926–1999)

1995-ben abban a kivételes szerencsében volt részem, hogy a fenti címmel portréfilmet készíthettem Kistétényi Melindáról, aki végzettsége szerint egyszerre volt orgonaművész (tanára: Pécsi Sebestyén), középiskolai ének-és zenetanár (tanárai: Ádám Jenő, Bárdos Lajos), karmester (tanárai: Ferencsik János, Kórodi András, Somogyi László) és zeneszerző (tanára: Viski János). Melinda néniről, aki mindezekén felül az improvizáció egyik legnagyobb magyar mestere volt – tüneményes, kamaszosan hebrencs idős hölgy, és sajnos, már évek óta betegségtől szenvedő ember.

Nem vagyok szakzenész, filmesként, elbűvölt magánemberként hallgattam őt akkor és csak e minőségemben szólalhatok meg most is. De ha a szívemre apellálok, ahogy ő is egész életében, meg kell szólalnom, hogy legalább azt felidézzem, amit a videótechnika megőrzött számunkra.

² Muzsika, 1999/12.

Látom őt, amint vastag, norvég mintás pulóverjében ott ül az otthoni fotelban, és félig csukott szemmel mesél az életéről. Maria Hicker nagymamácskájáról, aki bécsi környezetből származott, és – nyugodtan mondhatjuk – a családban a zene iránti imádat egyik korai reprezentánsa volt. Anyukáról, „aki szigorú volt, jóságos és bölcs”, s aki növendékeit zongorán korrepetálta. „Állandóan muzsikát hallottam anyuka szíve alatt. Hétvégeken Bach, Bach és Bach. Ez valahogy belemegy az idegszálakba...” Apukáról, akinek szép hangja volt. Wagner szerepeket tudott, de lámpaláza végül is megakadályozta abban, hogy az Operában énekeljen. Látom őt, amint szenvedélyes jósággal tanít. A modalitásról beszél két főiskolásnak, s közben úgy emlegeti a lídet és a mixolídet, mint nagyon kedves, közeli ismerőseit, akiktől épp az imént vált el, és persze csak néhány percre. Énekel, orgonál, előjátszik, megértően hallgat. „Minden ősi zene fent kezdődik, beszívom a levegőt, kifújom, nyitok, zárok” – mondja, mutatja lelkesen, hektikus félmondatokban, aztán hirtelen megdühödik, és szenvedélyesen kitör bizonyos modern kompozíciók ellen, amelyekben nem véli felfedezni az ősi világrendező elveket. „Mert én ezt nem tartom okosnak!” (Könyökkel püföli az orgonát.) „És ha kell, szívesen meghalok, mint vértanú, hogy bizonyítsam!”

Látom, ahogyan a régi Tabán egykori szűkebb pátriája - valaha volt köveinek örül Zórád Ernő Tabán-képein. „Igen, itt, itt kellett lemenni, ezen az utcán, aztán befordulni balra, és az ember máris ott volt a mi házunk előtt!” Valódi köveket mutogat, amelyek a földről mosolyognak rá, s ha ő veszi föl őket, kiderül, hogy mindenféle értelmes alakzatokat rejtenek. Megmutatja azt a hokedlit, amelyre kifolyt a kávé, de nem akárhogy ám, mert a faltól – kis segítséggel – Szent Család lett, igazán bárki első látásra felfedezhette volna.

És persze mindenekelőtt arra emlékszem, ahogyan muzsikál. Bachkorálelőjátékot (BWV 622) a Váci utcai barokk templomban, amely az angolkisasszonyoknál töltött évekre emlékezteti. Prelúdiumot (B-dúr partita BWV 825), amely a mindennapi gyönyört jelenti az otthoni zongora Ahogyan improvizál: bármire, akol, bárhol. Hiszen biztos, hogy ahol az anyanyelvet osztogatták, nem a magyar, német stb., hanem a zene felirat alatt állt sorba. Emlékszem rá, hogyan énekelte-orgonálta a Laudamust (h-moll mise, BWV 232) önfeledt, rajongó boldogsággal a Zeneakadémia nagy orgonáján, a kivételes pillanatok eksztázisát idézve.

Mert mint mondja: „Én hívom a Bachot, hogy állj mellém, mert mindig téged szerettelek a legjobban. Miért ne hallhatná meg? Nagy a csillagvilág körülöttünk! Engem elvitt a mennyországig. Lehet, hogy ezen röhögni fognak, de nekem Bach a szentség maga!”

Nem hiszem, hogy bárkinek kedve lett volna akár csak mosolyogni is ezen. Megérintett szívvel, szemérmesen lehajtottuk inkább a fejünket mindannyian, akik láttuk–hallottuk őt így kitárulkozni. Mert, bár Kistétényi Melinda mindig a tenyerén, messzire előre nyújtva hordta a szívét, mint valami utazó nagykövetet, a boldogságban és szeretetben való megdicsőülésnek olyan ritka pillanata volt ez a Laudamus, mint amikor mondjuk egy szent feje körül hirtelen szabad szemmel is láthatóvá válik a dicsfény.

Az ember szeretné azt hinni, a világ nem hiábavaló. Ami jót csinálunk, nem enyészik el. Én, mint egyszerű tanú remélem, a randevú sikerülhet.

Kistétényi Melina felvételei a YouTube-n:

[THE LEGENDARY ORGANIST MELINDA KISTÉTÉNYI IMPROVISE ON A HUNGARIAN CHURCH SONG \(9:23\)](#)

[BWV. 572. Kistétényi Melinda játszik a sárospataki bazilika orgonáján \(5:48\)](#)

[KARÁCSONYI IMPROVIZÁCIÓ - Kistétényi Melinda- Lantos István \(4:07\)](#)

[THE LEGENDARY ORGANIST MELINDA KISTÉTÉNYI IMPROVISE ON A NURSERY SONG \(12:02\)](#)

III.

BETEKINTÉS KROÓ ANDRÁS FILMRENDEZŐI MUNKÁSSÁGÁBA

[A magyar zongorázás diadalmas 120 éve](#)

[Most és akkor - Várjon Dénes portréfilm / Now and Then - a Documentary Portrait of Dénes Várjon \(47:24\)](#)

[A zene mindenek fölött – Portréfilm Frankl Péter zongoraművésről \(előzetes\) \(7:06\)](#)

[Fújj szabadon... – Portréfilm Hőna Gusztáv harsonaművésről \(előzetes\) \(4:15\)](#)

[Ezt a kezemből többé ki nem adom – Portréfilm Szecsődi Ferenc hegedűművésről \(előzetes\) \(5:01\)](#)

[Hazaértem... – Portréfilm Mohay Miklós zenészerzőről \(előzetes\) \(5:05\)](#)

Filmográfia

- 2026 – Lakhelye: Cosmopolis – Gyémánt László portré
- 2025 – A hegedülés története III/3 56'
- 2024 – Gyűjtemény és gyűjtő -A Böhm kollekció 55'
- 2024 – A hegedülés története III/2 rész 52'
- 2024 – A hegedülés története III/1. rész 52'
- 2024 – 88 évmagasából – Lakner László portré 52' (MMA portrék)
- 2023 – A zene mindenk fölött – Frankl Péter portré 56' (MMA portrék)
- 2023 – Kilátásaink beláthatatlanok – Wehner Tibor portré 52' (MMA portrék)
- 2022 – Hazértem – Mohay Miklós portré 52' (MMA akadémikus portrék)
- 2021 – Minden nap húzz egy vonalat – Jovián György port 52' (MMA akadémikus portrék)
- 2020 Ahol a vonal és a tér összeér - Barabás Márton portré 52' (MMA akadémikus portrék)
- 2020 – Fújj szabadon – Hőna Gusztáv portré 52' (MMA akadémikus portrék)
- 2019 – Akkor és most – Várjon Dénes portré 52'
- 2019 – Ezt a kezemből többé ki nem adom – Szecsődi Ferenc portré 52' (MMA akadémikus portrék)
- 2018 – Az ősök lovain – Nagy János portré 52' (MMA akadémikus portrék)
- 2018 – Helyettem mondják – Benedek György portré 52' (MMA akadémikus portrék)
- 2016 – Vaszary János élete és kora I-II. 2x 52'
- 2014 – Még egy plusz dimenzió 52'
- 2013 – Bálint Endre portré 25'-es változat – Nemzeti Galéria, a Bálint-kiállítás kísérőfilmje
- 2012–13 – Plusz egy dimenzió 50'
- 2010 – Tavaszünnepe 60'
- 2009 – Opera Európa 40' – Opera Magazin DVD melléklet
- 2009 – Tavaszünnepe az Operában 50' – Duna TV 2

- 2008 – A Rajna kincs és a Walkür a Művészetek Palotájában 50' – Duna TV
- 2008 – Schéner Mihály templomai 18'
- 2008 – Ez az...ami vagyok – Nádler István portré 50' – Duna TV
- 2007 – Egyetemes színjáték – Rátkay Endre portré 55' – Duna TV
- 2006 – A múlt aranyága – Stróbl Alajos portré 50' – Duna TV
- 2006 - Itt már jártam valaha - poszthumusz Bálint Endre portré 50'
- 2005 – Hárs Ernő portré I-II. – 2 x 25' - M2
- 2004 – A zene ígérete – poszthumusz Kroó György portré MTV 60'
- 2003 – A Kájoni Zenei gyűjtemény – MTV 25'
- 2002 – A magyar zongorázás diadalmas 120 éve I-X. 8 x 26' + 1 x 52' (adásba került 2002 decemberétől M2)
- 2002 – A csendes bábú /Deim Pál portré / 50' - MTV
- 2001 – A költészet napjára – MTV
- 2001 – A víz /A víz világnapjára - MTV
- 2001 – Egyházzenei fesztivál – MTV 52'
- 2000 – A múlt szava /Rajsev és Kuznyecova portré – MTV
- 1999 – Egy kóbor festő peregrinátusa /Schéner Mihály arckép I.-II. - MTV
1999 - 80'/
- 1999 – A NABIS festőcsoport /MTV – 22''/
- 1998 – Én, Rippl-Rónai József /Francia Intézet 1998; 30. Magyar Filmszemle;
- 1998 – Az ismeretlen Rippl-Rónai /MTV 1997– 98, 8 rész – 134''/
- 1997 – Én semmi nagyot nem csináltam /Gödel Hilda portré - MTV /
- 1997 – Száz szál szövétnek /poszthumusz portré a 100 éve született Kósa
Györgyről – MTV 52''/
- 1996 – A Kájoni Kódex / MTV 1996 – 2 X 20''/
- 1996 – Cherubintól a grófnéig /portré Sándor Juditról MTV 1996 – 54'';
versenyen kívül vetítve az 1997-es Filmszemlén/

1995 – Akinek randevúja volt Bachhal /Kistétényi Melinda portré – MTV
50’/

1994–95 Egy utolsó mohikán /arckép Végh Sándorról MTV – 60’/

1994 – A zene arcai /a Duna Televízió zenei magazinjának első négy
száma – Duna TV 1994/

A fentieknél kivétel nélkül: szerkesztő-rendező (riporter)

Csak forgatókönyvek: Ősök ösvényén I-II. /r.: Halmy György/

Három idegen úr /r.: Molnár György/

C. mint cigány /r.: Halmy György

Forgatókönyv író is: Én, Rippl-Rónai József

Forgatókönyvíró és gyártó: A Rajna kincs és a Walkür a Művészetek
Palotájában

Schéner Mihály templomai 18’

Ez az...ami vagyok – Nádler István portré 50’

Egyetemes színjáték – Rátkay Endre portré 55’

A múlt aranyága – Stróbl Alajos portré 50’

Itt már jártam valaha – poszthumusz Bálint Endre portré 26’

Az ismeretlen Rippl-Rónai 8 rész 134’

A magyar zongorázás diadalmas 120 éve I-X. (MTV-vel

Ostoros Ágnessel kopr. 60%)

Ahol a vonal és a tér összeér – Barabás Márton portré 52’

Fújj szabadon – Hőna Gusztáv portré 52’

Akkor és most – Várjon Dénes portré 52’

Ezt a kezemből többé ki nem adom -Szecsődi Ferenc portré 52’

Az ősök lovain – Nagy János portré 52’

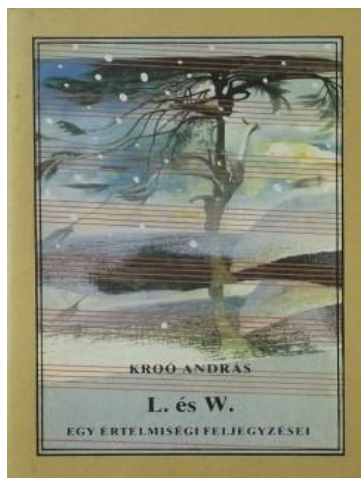
Helyettem mondják – Benedek György portré 52’

Vaszary János élete és kora I-II. 2x 52’

Gyártó: Opera Europa 40’

IV.

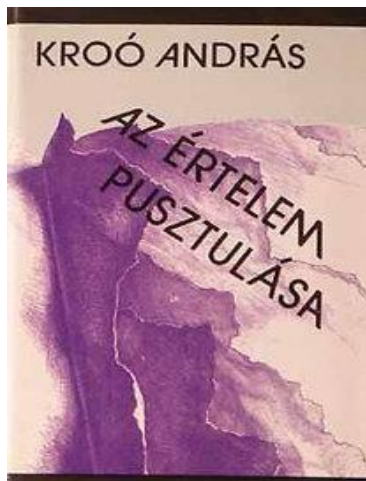
VÁLOGATÁS KROÓ ANDRÁS IRODALMI MUNKÁSSÁGÁBÓL

(Kozmosz könyvek, 1984)

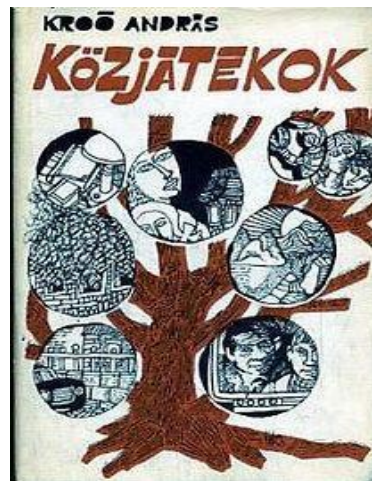
E kötet darabjait – be kell vallanom – egy kicsit a véletlen válogatta össze. Ám mint tudjuk, a véletlen sem történik véletlenül, így hamarosan kiderült, mi ad ezekhez az írásokhoz közös nézőpontot. A megfejtést, azt hiszem a könyv három része közé illesztett átvezető szakaszok szolgáltatják. Egyrészt tehát a Gulácsy-idézet öltözkékváltoztatásra utaló sorai, melyek nem beszélnek ugyan álruhába bújásról, de az „voár harisnya” vagy „a régi veneziai csipke” emlegetésével éreztetik: az új kellékek némiképp új személyiséget is követelnek. Másrészt meg a Dekameronból való szöveg, melyben az alkotó agynak és szívnek arról a szabadságáról esik szó, amely az emberi nem üdvösségéért kereszthalált vállaló férfi lábát „néha egy szeggel, néha pedig kettővel szegzi a kereszthez”.

Az értelmiségi napló a „szerelmi varázs”-ban feltámadó és összeroppanó orvos sorsát egy fantasztikus Cazotte-történet támfalainak vetett háttal mondja el. A Furcsa mesék – egy képzeletbeli hármasugrás legkisebb elrugaszkodásaként – főként megint a szerelemről és az erkölcsről példálózna, eközben azonban igen bátran egy ír mese, a Gesta Romanorum egy exempluma vagy éppen egy ál-La Fontaine-mese mögé hátrálnak be. Végül az L. és W. már nyílt sisakkal vállalja, hogy bár ő ő (vagyis mai történet Klinger Tamás festő üstökösszerű pályájáról), egyúttal azonban lenyomata is egy korok fölött ellebegő problémának, mely legplasztikusabb formáját az idők folyamán talán a Leopold és Wolfgang Amadeus Mozart közötti viszonyban nyerte el.

(Szépirodalmi Könyvkiadó, 1984)

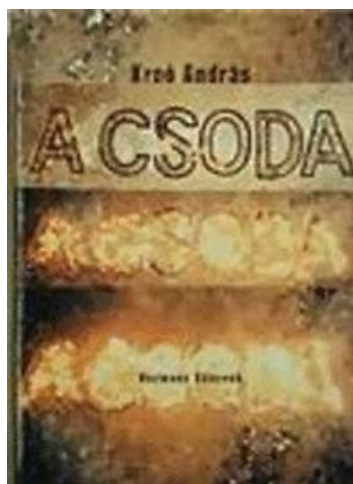
A könyv azt mutatja be, hogy a manipuláció, a propaganda, a felszínes információfogyasztás és az érzelmekre építő közbeszéd miként szorítja háttérbe a józan ész szerepét. Kroó András amellet érvel, hogy ha az emberek nem törekednek önálló gondolkodásra és nem ellenőrzik a kapott információkat, az a demokrácia, a kultúra és a társadalmi párbeszéd romlásához vezethet.

(Szépirodalmi Könyvkiadó, 1987)

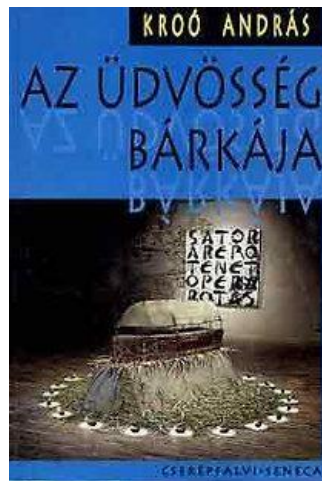
„Volt egyszer egy ember Budapesten, akit Latkovits Árpádnak hívtak. Erős volt, fiatal, tehetséges – szép jövő állt előtte. Egy napon azonban lecsapott rá a végzet. Talán azért, mert egy forró, érzéki szenvedélyben megcsalta életét, gárdatisztként őrző feleségét, otthona porig égett: talán egy politikailag nem kellőképpen gyáva lépéséért karrierje vészesen megingott. Ennek az embernek – saját hibája miatt – az egzisztenciális nyomor kapujában sok mindenről le kell

mondania. És a csapások továbbra is úgy záporoznak rá, akár egy bibliai szentre. Talán azért kell szenvednie, mert jólétében felfuvalkodott, és gőgösen megfélekezett a múltjáról. Nem akart rá emlékezni, hogyan tagadta meg apját és anyját, hogy szerethessen egy nőt, aki őt nem szerette, s megfélekezett róla, mennyit sírt és fohászkodott, amikor elsőszülöttjét, akit csak magára gondolva önzőn fedezetlenül hagyott, elragadta tőle a végzet. Vala Uz földjén egy ember, akinek Jób vala a neve – olvashatná a fejére valaki. – Ez az ember feddhetetlen, igaz, istenfélő vala és büngyűlölő! Ám a Jób, és ki tudja miért, a mi emberünk számára is oly végzetes szavak már ekkor ott formálódtak az idő méhében. Bocsásd csak ki a te kezedet és verd meg őt csontjában és testében: avagy nem átkoz-é meg szemtől-szemben téged? A Latkovits nevű embernek, sok más előtte szenvedő társához hasonlóan, ekkor úgy rémlik, nevetést hall a sötétből. Egy sátáni hang mintha azt kacagná: a példának ez a hőse se reménykedjék, mert egész életét ily nyomorban fejezi majd be, és kár a fáradságért, mert úgysem tud a rémséges prófécia ellen tiltakozni.”

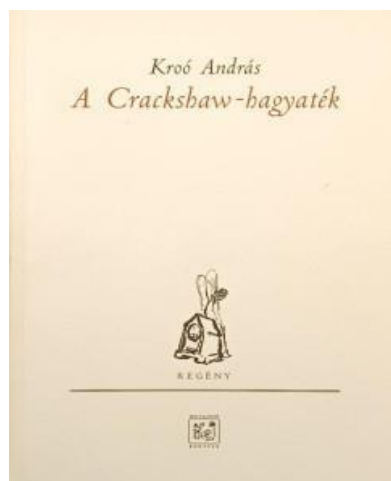
(Kozmosz Könyvek, 1987)

A csoda Kroó András 1987-ben megjelent novelláskötete, amely három elbeszélést tartalmaz: A csoda, Párharc és Hullavizsgálat. A címadó történet egy hétköznapi emberek életében bekövetkező rendkívüli eseményen keresztül vizsgálja az emberi természetet, a reményt, az erkölcsi döntéseket és a társadalmi viszonyokat. A „csoda” nem csupán természetfeletti eseményt jelent, hanem azt is, hogy az emberek hogyan reagálnak a váratlan helyzetekre. A történet arra készíti az olvasót, hogy elgondolkodjon a hit, az emberség és a személyes felelősség kérdésein.

Négy elbeszélés (Cserépfalvi-Seneca, 1994)

Kroó András *Az üdvösség bárkája* című, 1994-ben megjelent kötete négy elbeszélést (kisregényt) tartalmaz. A történetek középpontjában olyan szereplők állnak, akik erkölcsi és lelki válságokkal küzdenek, miközben saját helyüket keresik a gyorsan változó világban. A művek az emberi kapcsolatok, a hit, a felelősség, valamint a megváltás és az önazonosság kérdéseit vizsgálják. A címben szereplő „bárka” szimbóluma a menedéket és az üdvösség keresését jelképez.

(Múlt és jövő lap- és könyvkiadó, 1999)

(Crackshaw) Mihály, foglalkozását tekintve egyetemi tanár, kétgyermekes családapaként egy 52 négyzetméteres belbudai paradicsomban lakik, és válságban van. Mély, megoldhatatlan életválságban. Mert nem történik – nem történhet vele semmi. A regényidő mintegy két évre terjed ki, ezen idő alatt pedig hihetetlen mennyiségű dolog történik. Tizenöt éve húzódó perét apja és

nővérei ellenében megnyeri, és anyai örökségének millióiból házat épít. Becsületes és becstelen vállalkozókkal tárgyal, anyagot szerez be, rendőrségi ügybe keveredik, munkásai kis híján meghalnak, Bécsbe megy, hogy kivitelezőjével feketézzen egy kicsit, nem kicsit elbukik, de végül győz...

Mellesleg az ország rendszert vált... Mellesleg Kreksó rájön, nemcsak intellektuális, de érzéki lény is... Mellesleg – most, hogy kapott lehetőséget – ráébred: ő az élettől valami egészen mást vár, s abban, hogy azt a mást megszerezze, saját magán kívül a világon senkire sem számíthat...

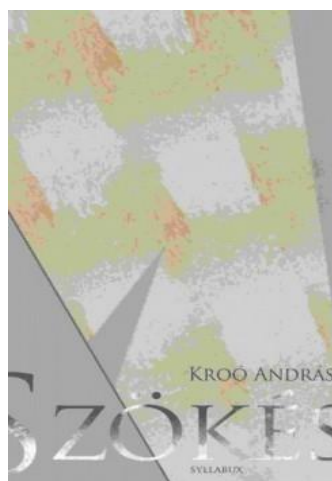
(Novella kiadó kft., 2009)

Két szerelmes ember története a mában, akik olyan eltéphetetlenül tartoznak együvé, mint Trisztán és Izolda, Aucassin és Nicolette, esetleg Rómeó és Júlia. Vagy mégse? Két ember folyamatos vallomástétele a másiknak és önmagának a szerelemről, a félelemről, a hiányról – egy megszakíthatatlan dialógus. Vagy mégse? Esetleg két ember folyamatos utazása Olaszország és Görögország valós helyszínein, a múlt és a jelen reális idejében, vagy esetleg a képzelet, az álom tartományaiban, ahol Odüsszeusz, Pénélopé és Nauszikaá szerepei folyamatosan felcserélődnek. Vagy mégse? De egyszer mindennek vége szakad. Vagy mégse.

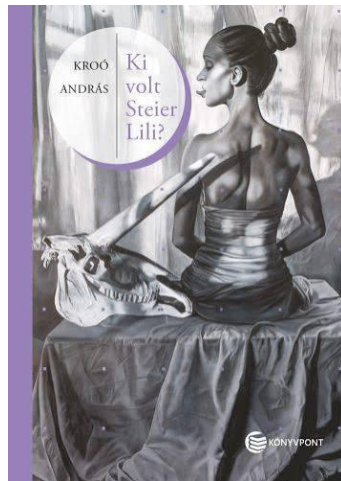
(Novella kiadó kft., 2010)

Regényszerű elbeszélésekbe szorított sorsok, avagy elbeszélés-regény. A kötet főhőse egy jó nevű újság glosszaírója-novellistája. Szabadidejében családjá, barátai, ismerősei életét figyeli, sőt képzeletben alakítja.

(Syllabux , 2011)

Kroó András kötetét – kisregényeit? nagynovelláit? novellafüzérét? – tartja kezében az olvasó. Akik ismerik különös, egyéni stílusát, gondolatmenetét, szóhasználatát, most sem csalódnak, akik először tartják kezükben, azoknak kellemes meglepetést és nagy-nagy odafigyelést kívánunk, mert Kroó András gondolat- és mondatfüzéreiiben semmi sem véletlen, sehol egy átabotában odavetett megjegyzés, minden szó, minden mondat, minden tudatállapot alapos megfontolásról és kidolgozottságról tanúskodik.

(Könyvpont Kiadó, 2026)

A Hírőssel folytatott beszélgetés folyamán Lili néni mintegy „elismeri”, hogy Budapesten született 1900-ban, csak azt nem teszi hozzá, hogy „öt évvel később, mint Erdész Ferenc Hajdúnánáson”, mert róla nemcsak azt nem tudja, hogy unokája számára pótnagyapaként szolgált, de azt sem, hogy egyáltalában létezett. Szavaiból, melyek minden hivalkodást nélkülöznek, lassanként kiderül, micsoda elképesztő nőszemély is volt valójában. Mekkora tehetség és energia fűtötte, miközben végigtáncolta, zenélte, utoljára pedig festette Európa számos országát. Nem kell semmit sem bizonygatnia, mert minősége megérint bennünket, erősen érezzük a nyilvánvalót.

Egy nagy művészt és embert látunk a számára gondosan odakopírozott fotelünkben. Természetesnek vesszük, hogy a híresek és nagyok csak úgy hemzsegték az életében. Magától értetődőnek érezzük, hogy inspirációt kapott tőlük és adott nekik, nem utolsósorban említve a férjét, akiről a szakértők állítják: a világ „leg”-jei között ünnepezték volna zongoristaként, ha a hírnév kicsit is izgatja...